

॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता — पद पाठः

पञ्चमकाण्डे सप्तमः प्रश्नः

उपानुवाक्यावशिष्ट कर्मनिरूपणं

ॐ नमः परमात्मने । श्री गुरुभ्यो नमः । हरिः ॐ

यः । वै । अयथादेवतमित्ययथा—देवतम् । अग्निम् । चिनुते । एति । देवताभ्यः । वृश्च्यते ।
पापीयान् । भवति । यः । यथादेवतमिति यथा—देवतम् । न । देवताभ्यः । एति । वृश्च्यते ।
वसीयान् । भवति । आग्नेय्या । गायत्रिया । प्रथमाम् । चितिम् । अभीति । मृशेत् । त्रिष्टुभाः ।
द्वितीयां । जगत्या । तृतीयां । अनुष्टुभेत्यनु—स्तुभा । चतुर्थीम् । पङ्क्त्या । पञ्चमीम् । यथादे-
वतमिति यथा—देवतम् । एव । अग्निम् । चिनुते । न । देवताभ्यः । एति । वृश्च्यते । वसीयान् ।
भवति । इडाये । वै । एषा । विभक्तिरिति वि—भक्तिः । पशवः । इडा । पशुभिरिति पशु-
भिः । एनम् । १ (५०) ॥ [१] ॥ चिनुते । यः । वै । प्रजापतय इति प्रजा—पतये । प्रतिप्रो-
च्येति प्रति—प्रोच्य । अग्निम् । चिनोति । न । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । अश्वौ । अभितः ।
तिष्ठेताम् । कृष्णः । उत्तरत इत्युत्—तरतः । श्वेतः । दर्विषणः । तौ । आलभ्येत्या—लभ्य ।
इष्टकाः । उपेति । दद्ध्यात् । एतत् । वै । प्रजापतेरिति प्रजा—पतेः । रूपम् । प्राजापत्य इति
प्राजा—पत्यः । अश्वः । सारुषादिति स—अरुषात् । एव । प्रजापतय इति प्रजा—पतये । प्रति-
प्रोच्येति प्रति—प्रोच्य । अग्निम् । चिनोति । न । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । एतत् । वै । अहः ।
रूपम् । यत् । श्वेतः । अश्वः । रात्रियै । कृष्णः । एतत् । अहः । २ (५०) ॥ [२] ॥ रूपम् । यत् ।
इष्टकाः । रात्रियै । पुरीषम् । इष्टकाः । उपधास्यन्नित्युप—धास्यन्न । श्वेतम् । अश्वम् । अभीति ।
मृशेत् । पुरीषम् । उपधास्यन्नित्युप—धास्यन्न । कृष्णम् । अहोरात्राभ्यामित्यहः—रात्राभ्याम् ।

ए॒व। ए॒नम्। चि॒नुते। हि॒र॒ण्य॒पा॒त्रमि॒ति हि॒र॒ण्य—पा॒त्रम्। म॒धोः॑। पू॒र्णम्। द॒दा॒ति। म॒ध॒व्यः॑।
अ॒सा॒नि। इति॑। सौ॒र्या। चि॒त्रव॒त्येति॑ चि॒त्र—व॒त्या। अवे॒ति। ई॒र्ष॒ते। चि॒त्रम्। ए॒व। भ॒वति॑।
म॒द्भ्यन्दि॑ने। अ॒श्वम्। अवे॒ति। घ्रा॒प॒यति॑। अ॒सौ। वै। आ॒दि॒त्यः। इन्द्रः॑। ए॒षः। प्र॒जाप॑तिरिति॑
प्र॒जा—प॒तिः। प्रा॒जाप॑त्य इति॑ प्रा॒जा—प॒त्यः। अ॒श्वः। तम्। ए॒व। सा॒र॒खादि॑ति स—अ॒र॒खात्।
ऋ॒द्घोति॑ ॥ [३] ॥

(ए॒न मे॒तद॒हो ऽष्टा॑च॒त्वारि॑ंशच्च)

॥ १ ॥

★

त्वा॒म्। अ॒ग्ने। वृ॒षभ॑म्। चे॒कि॒तान॑म्। पु॒नः॑। यु॒वा॒नम्। ज॒नय॑न्न। उ॒पा॒गा॒मि॒त्युप॑—आ॒गा॒म्॥
अ॒स्थू॒रि। नः॑। गा॒रू॒ह॒प॒त्यानी॑ति गा॒रू॒ह—प॒त्या॒नि। स॒न्तु। ति॒ग्मे॒न। नः॑। ब्र॒ह्म॑णा। स॒मि॒ति।
शि॒शा॒धि॥ प॒शवः॑। वै। ए॒ते। यत्। इष्ट॑काः। चि॒त्या॑चि॒त्यामि॑ति चि॒त्या—चि॒त्याम्। ऋ॒षभ॑म्।
उ॒पेति॑। द॒धा॒ति। मि॒थु॒नम्। ए॒व। अ॒स्य॑। तत्। य॒ज्ञे। क॒रोति॑। प्र॒ज॒न॒नाये॑ति प्र—ज॒न॒नाय॑।
तस्मा॑त्। यू॒थेयू॑थ इति॑ यू॒थे—यू॒थे। ऋ॒षभः॑॥ स॒व्व॒थ्स॒रस्ये॑ति सं—व॒थ्स॒रस्य॑। प्र॒ति॒मा॒मि॒ति
प्र॒ति—मा॒म्। या॒म्। त्वा॒। रा॒त्रि। उ॒पा॒स॒त॒इत्यु॑प—आ॒स॒ते॥ प्र॒जा॒मि॒ति प्र—जा॒म्। सु॒वी॒रा॒मि॒ति
सु—वी॒रा॒म्। कृ॒त्वा। वि॒श्वम्। आ॒युः॑। वी॒ति। अ॒श्न॒वत्॥ प्रा॒जाप॑त्यामि॒ति प्रा॒जा—प॒त्याम्।
४ (५०) ॥ [४] ॥ ए॒ताम्। उ॒पेति॑। द॒धा॒ति। इ॒यम्। वा॒व। ए॒षा। ए॒का॒ष्टके॑त्ये॒क—अ॒ष्टका॑।
यत्। ए॒व। ए॒का॒ष्टका॑या॒मि॒त्ये॒क—अ॒ष्टका॑या॒म्। अ॒न्नम्। क्रि॒यते॑। तत्। ए॒व। ए॒तया॑। अवे॒ति।
रु॒न्धे। ए॒षा। वै। प्र॒जाप॑तेरिति॑ प्र॒जा—प॒तेः। का॒म॒दु॒घेति॑ का॒म—दु॒घा। तया॑। ए॒व। य॒ज॒मा॒नः॑।
अ॒मुष्मि॑न्न। लो॒के। अ॒ग्नि॑म्। दु॒हे। ये॒न। दे॒वाः। ज्योति॑षा। ऊ॒र्ध्वाः। उ॒दा॒य॒न्नित्यु॑त्—आ॒य॒न्न।
ये॒न। आ॒दि॒त्याः। व॒स॒वः। ये॒न। रु॒द्राः॥ ये॒न। अ॒ङ्गि॒रसः॑। म॒हि॒मा॒नम्। आ॒न॒शुः। ते॒न।
ए॒तु। य॒ज॒मा॒नः। स्व॒स्ति॥ सु॒व॒र्गाये॑ति सु॒वः—गा॒य॑। वै। ए॒षः। लो॒काय॑। ५ (५०) ॥ [५] ॥
ची॒यते॑। यत्। अ॒ग्निः। ये॒न। दे॒वाः। ज्योति॑षा। ऊ॒र्ध्वाः। उ॒दा॒य॒न्नित्यु॑त्—आ॒य॒न्न। इति॑।
उ॒र॒व्यम्। स॒मि॒ति। इ॒न्धे। इष्ट॑काः। ए॒व। ए॒ताः। उ॒पेति॑। ध॒त्ते। वा॒न॒स्प॒त्याः। सु॒व॒र्ग॒स्येति॑
सु॒वः—ग॒स्य॑। लो॒क॒स्य॑। स॒म॒ष्ट्या इति॑ सं—अ॒ष्ट्यै। श॒तायु॑धा॒येति॑ श॒त—आ॒यु॒धा॒य॑। श॒तवी॑र्या—
येति॑ श॒त—वी॒र्या॒य॑। श॒तो॒त॒य इति॑ श॒त—ऊ॒त॒ये। अ॒भि॒मा॒ति॒षाह॑ इत्य॑भि॒मा॒ति—सा॒हे॥ श॒तम्।

यः । नः । शरदः । अजीतान् । इन्द्रः । नेषत् । अतीति । दुरितानीति दुः—इतानि । विश्वा ॥ ये ।
 चत्वारः । पथयः । देवयाना इति देव—यानाः । अन्तरा । द्यावापृथिवी इति द्यावा—पृथिवी ।
 वियन्तीति वि—यन्ति ॥ तेषाम् । यः । अज्यानिम् । अजीतिम् । आवहादित्या—वहात् । तस्मै ।
 नः । देवाः । ६ (५०) ॥ [६] ॥ परीति । दत्त । इह । सर्वे ॥ ग्रीष्मः । हेमन्तः । उत । नः ।
 वसन्तः । शरत् । वरूषाः । सुवितम् । नः । अस्तु ॥ तेषाम् । ऋतूनाम् । शतशारदानामिति
 शत—शारदानाम् । निवात इति नि—वाते । एषाम् । अभये । स्याम ॥ इदुवथ्सरायेतीदु—वथ्स-
 राय । परिवथ्सरायेति परि—वथ्सराय । सँवथ्सरायेति सं—वथ्सराय । कृणुत । बृहत् । नमः ॥
 तेषाम् । वयम् । सुमताविति सु—मतौ । यज्ञियानाम् । ज्योक् । अजीताः । अहताः । स्याम ॥
 भद्रात् । नः । श्रेयः । समिति । अनैष्ट । देवाः । त्वया । अवसेन । समिति । अशीमहि । त्वा ॥
 सः । नः । मयोभूरिति मयः—भूः । पितो इति । ७ (५०) ॥ [७] ॥ एति । विशस्व । शम् ।
 तोकाय । तनुवे । स्योनः ॥ अज्यानीः । एताः । उपेति । दधाति । एताः । वै । देवताः । अपरा-
 जिता इत्यपरा—जिताः । ताः । एव । प्रेति । विशति । न । एव । जीयते । ब्रह्मवादिन इति ब्रह्म—
 वादिनः । वदन्ति । यत् । अर्द्धमासा इत्यर्द्ध—मासाः । मासाः । ऋतवः । सँवथ्सर इति सं—
 वथ्सरः । ओषधीः । पचन्ति । अथ । कस्मात् । अन्याभ्यः । देवताभ्यः । आग्रयणम् । निरिति ।
 उप्यते । इति । एताः । हि । तत् । देवताः । उदजयन्नित्युत्—अजयन्न । यत् । ऋतुभ्य इत्युत्—
 भ्यः । निर्वपेदिति निः—वपेत् । देवताभ्यः । समदमिति स—मदम् । दद्धात् । आग्रयणम् ।
 निरुप्येति निः—उप्य । एताः । आहुतीरित्या—हुतीः । जुहोति । अर्द्धमासानित्यर्ध—मासान् ।
 एव । मासान् । ऋतून् । सँवथ्सरमिति सं—वथ्सरम् । प्रीणाति । न । देवताभ्यः । समदमिति
 स—मदम् । दधाति । भद्रात् । नः । श्रेयः । समिति । अनैष्ट । देवाः । इति । आह । हुताद्यायेति
 हुत—अद्याय । यजमानस्य । अपराभावायेत्यपरा—भावाय ॥ [८] ॥

(प्राजापत्यां लोकाय देवाः पितो दध्यादाग्रयणं पञ्चविंशतिश्च)

॥ २ ॥

इन्द्रस्य । वज्रः । असि । वार्त्रेघ्न इति वार्त्रे—घ्नः । तनूपा इति तनू—पाः । नः । प्रतिस्पश इति
 प्रति—स्पशः ॥ यः । नः । पुरस्तात् । दखिणतः । पश्चात् । उत्तरत इत्युत्—तरतः । अघायु-

रित्यघ—युः । अ॒भि॒दा॒स॒तीत्य॑भि—दा॒स॒ति । ए॒तम् । सः । अ॒श्मा॒नम् । ऋ॒च्छ॒तु ॥ दे॒वा॒सु॒रा इति॑
 दे॒व—अ॒सु॒राः । स॒य्य॑त्ता इति॒ सं—य॒त्ताः । आ॒स॒न्न । ते । अ॒सु॒राः । दि॒ग्भ्य इति॑ दिक्—भ्यः ।
 एति॑ । अ॒बा॒ध॒न्त । तान् । दे॒वाः । इ॒ष्वा । च । व॒ज्रेण॑ । च । अ॒पेति॑ । अ॒नु॒द॒न्त । यत् । व॒ज्रिणी॑ ।
 उ॒प॒द॒धा॒तीत्यु॑प—द॒धा॒ति । इ॒ष्वा । च । ए॒व । तत् । व॒ज्रेण॑ । च । य॒ज॒मानः । भ्रातृ॑व्यान् । अ॒पेति॑ ।
 नु॒द॒ते । दि॒ख्बु । उ॒पेति॑ । ९ (५०) ॥ [९] ॥ द॒धा॒ति । दे॒व॒पु॒रा इति॑ दे॒व—पु॒राः । ए॒व । ए॒ताः ।
 त॒नूपा॒नीरि॑ति॒ तनू—पा॒नीः । प॒रीति॑ । ऊ॒ह॒ते । अ॒ग्ना॒विष्णू॑ इत्य॒ग्ना—वि॒ष्णू । स॒जोष॑सेति॒ स—
 जोष॑सा । इ॒माः । व॒र्द्ध॒न्तु । वा॒म् । गि॒रः ॥ द्यु॒मैः । वा॒जेभिः॑ । एति॑ । ग॒तम् ॥ ब्र॒ह्म॒वा॒दिन॑ इति॒ ब्र॒ह्म—वा॒दिनः॑ । व॒द॒न्ति । यत् । न । दे॒वता॑यै । जु॒ह॒ति । अथ॑ । कि॒न्दे॒वत्येति॑ किं—दे॒वत्या॑ ।
 व॒सोः । धा॒रा । इति॑ । अ॒ग्निः । व॒सुः । तस्य॑ । ए॒षा । धा॒रा । वि॒ष्णुः । व॒सुः । तस्य॑ । ए॒षा । धा॒रा ।
 आ॒ग्ना॒वैष्ण॑व्येत्या॒ग्ना—वैष्ण॑व्या । ऋ॒चा । व॒सोः । धा॒राम् । जु॒होति॑ । भा॒ग॒धेये॑नेति॒ भा॒ग—धेये॑न ।
 ए॒व । ए॒नौ । स॒मि॒ति । अ॒र्द्ध॒यति॑ । अथो॑ इति॑ । ए॒ताम् । १० (५०) ॥ [१०] ॥ ए॒व । आ॒हु॒-
 ति॒मित्या—हु॒तिम् । आ॒य॒त॒न॒वती॑मित्या॒य॒त॒न—व॒तीम् । क॒रोति॑ । य॒त्काम॑ इति॒ यत्—का॒मः ।
 ए॒नाम् । जु॒होति॑ । तत् । ए॒व । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । रु॒द्रः । वै । ए॒षः । यत् । अ॒ग्निः । तस्य॑ । ए॒ते इति॑ ।
 त॒नुवौ॑ । घो॒रा । अ॒न्या । शि॒वा । अ॒न्या । यत् । श॒त॒रु॒द्रीय॑मिति॒ श॒त—रु॒द्रीय॑म् । जु॒होति॑ । या ।
 ए॒व । अ॒स्य । घो॒रा । त॒नूः । ता॒म् । तेन॑ । श॒म॒यति॑ । यत् । व॒सोः । धा॒राम् । जु॒होति॑ । या । ए॒व ।
 अ॒स्य । शि॒वा । त॒नूः । ता॒म् । तेन॑ । प्री॒णा॒ति । यः । वै । व॒सोः । धा॒रायै॑ । ११ (५०) ॥ [११] ॥
 प्र॒तिष्ठा॑मिति॒ प्र॒ति—स्था॑म् । वेद॑ । प्र॒तीति॑ । ए॒व । ति॒ष्ठति॑ । यत् । आ॒ज्य॑म् । उ॒च्छि॒ष्येतेत्यु॑त्—
 शि॒ष्ये॑त । तस्मि॑न् । ब्र॒ह्मो॒दन॑मिति॒ ब्र॒ह्म—ओ॒दन॑म् । प॒चेत् । तम् । ब्रा॒ह्म॒णाः । च॒त्वारः॑ । प्रेति॑ ।
 अ॒श्जी॒युः । ए॒षः । वै । अ॒ग्निः । वै॒श्वान॑रः । यत् । ब्रा॒ह्म॒णः । ए॒षा । ख॒लु । वै । अ॒ग्नेः । प्रि॒या ।
 त॒नूः । यत् । वै॒श्वान॑रः । प्रि॒यायाम्॑ । ए॒व । ए॒नाम् । त॒नुवाम्॑ । प्र॒तीति॑ । स्था॒प॒यति॑ । च॒त॒स्रः ।
 धे॒नूः । द॒द्यात् । ताभिः॑ । ए॒व । य॒ज॒मानः । अ॒मुष्मि॑न् । लो॒के । अ॒ग्निम् । दु॒हे ॥ [१२] ॥

(उपै तां धारायै षड्वारिश्शच्च)

॥ ३ ॥

चित्तिम्। जुहोमि। मनसा। घृतेन। इति। आह। अदाभ्या। वै। नाम। एषा। आहुति-
रित्या—हुतिः। वैश्वकर्मणीति वैश्व—कर्मणी। न। एनम्। चिक्यान्म। भ्रातृव्यः। दध्नोति।
अथो इति। देवताः। एव। अवेति। रुन्धे। अग्ने। तम्। अद्य। इति। पङ्क्या। जुहोति। पङ्क्या।
आहुत्येत्या—हुत्या। यज्ञमुखमिति यज्ञ—मुखम्। एति। रभते। सप्त। ते। अग्ने। समिध इति
सं—इधः। सप्त। जिह्वाः। इति। आह। होत्राः। एव। अवेति। रुन्धे। अग्निः। देवेभ्यः।
अपेति। अक्रामत्। भागधेयमिति भाग—धेयम्। १३ (५०) ॥ [१३] ॥ इच्छमानः। तस्मै।
एतत्। भागधेयमिति भाग—धेयम्। प्रेति। अयच्छन्न। एतत्। वै। अग्नेः। अग्निहोत्रमित्यग्नि—
होत्रम्। एतरहि। खलु। वै। एषः। जातः। यरहि। सर्वः। चितः। जाताय। एव। अस्मै।
अन्नम्। अपीति। दधाति। सः। एनम्। प्रीतः। प्रीणाति। वसीयान्। भवति। ब्रह्मवादिन इति
ब्रह्म—वादिनः। वदन्ति। यत्। एषः। गार्हपत्य इति गार्ह—पत्यः। चीयते। अथ। क।
अस्य। आहवनीय इत्या—हवनीयः। इति। असौ। आदित्यः। इति। ब्रूयात्। एतस्मिन्न। हि।
सर्वाभ्यः। देवताभ्यः। जुहति। १४ (५०) ॥ [१४] ॥ यः। एवम्। विद्वान्। अग्निम्। चिनुते।
सारखादिति स—अरखात्। एव। देवताः। ऋद्ध्योति। अग्ने। यशस्विन्न। यशसा। इमम्।
अर्पय। इन्द्रावतीमितीन्द्र—वतीम्। अपचितीमित्यप—चितीम्। इह। एति। वह॥ अयम्।
मूर्द्धा। परमेष्ठी। सुवर्चा इति सु—वर्चाः। समानानाम्। उत्तमश्लोक इत्युत्तम—श्लोकः। अस्तु॥
भद्रम्। पश्यन्तः। उपेति। सेदुः। अग्ने। तपः। दीर्घाम्। ऋषयः। सुवर्विद इति सुवः—
विदः॥ ततः। र्षत्रम्। बलम्। ओजः। च। जातम्। तत्। अस्मै। देवाः। अभि। समिति।
नमन्तु॥ धाता। विधातेति वि—धाता। परमा। १५ (५०) ॥ [१५] ॥ उत। सन्दृगिति सं—
दृक्। प्रजापतिरिति प्रजा—पतिः। परमेष्ठी। विराजेति वि—राजा॥ स्तोमाः। छन्दांसि।
निविद इति नि—विदः। मे। आहुः। एतस्मै। राष्ट्रम्। अभि। समिति। नमाम॥ अभ्यावर्त-
दध्वमित्यभि—आवर्तदध्वम्। उपेति। मा। एति। इत्। साकम्। अयम्। शास्ता। अधिपति-
रित्यधि—पतिः। वः। अस्तु॥ अस्य। विज्ञानमिति वि—ज्ञानम्। अनु। समिति। रभदध्वम्।
इमम्। पश्चात्। अन्विति। जीवाथ। सर्वे॥ राष्ट्रभृत इति राष्ट्र—भृतः। एताः। उपेति। दधाति।

एषा। वै। अग्नेः। चितिः। राष्ट्रभृदिति राष्ट्र—भृत्। तया। एव। अस्मिन्न। राष्ट्रम्। दधाति।
राष्ट्रम्। एव। भवति। न। अस्मात्। राष्ट्रम्। भ्रंशते ॥ [१६] ॥

(भागधेयं जुहति परमा राष्ट्रं दधाति सप्त च)

॥ ४ ॥

★

यथा। वै। पुत्रः। जातः। म्रियते। एवम्। वै। एषः। म्रियते। यस्य। अग्निः। उख्यः। उद्वा-
यतीयुत्—वारयति। यत्। निर्मन्थ्यमिति निः—मन्थ्यम्। कुर्यात्। वीति। छिन्द्यात्। भ्रातृव्यम्।
अस्मै। जनयेत्। सः। एव। पुनः। परीद्ध इति परि—इद्धः। स्वात्। एव। एनम्। योनैः।
जनयति। न। अस्मै। भ्रातृव्यम्। जनयति। तमः। वै। एतम्। गृह्णाति। यस्य। अग्निः।
उख्यः। उद्वायतीत्युत्—वारयति। मृत्युः। तमः। कृष्णम्। वासः। कृष्णा। धेनुः। दक्षिणा।
तमसा। १७ (५०) ॥ [१७] ॥ एव। तमः। मृत्युम्। अपेति। हते। हिरण्यम्। ददाति।
ज्योतिः। वै। हिरण्यम्। ज्योतिषा। एव। तमः। अपेति। हते। अथो इति। तेजः। वै।
हिरण्यम्। तेजः। एव। आत्मन्। धत्ते। सुवः। न। घर्मः। स्वाहा। सुवः। न। अर्कः।
स्वाहा। सुवः। न। शुक्रः। स्वाहा। सुवः। न। ज्योतिः। स्वाहा। सुवः। न। सूर्यः। स्वाहा।
अर्कः। वै। एषः। यत्। अग्निः। असौ। आदित्यः। १८ (५०) ॥ [१८] ॥ अश्वमेध इत्यश्व-
मेधः। यत्। एताः। आहुतीरित्या—हुतीः। जुहोति। अर्काश्वमेधयोरित्यर्क—अश्वमेधयोः।
एव। ज्योतींषि। समिति। दधाति। एषः। ह। तु। वै। अर्काश्वमेधीत्यर्क—अश्वमेधी। यस्य।
एतत्। अग्नौ। क्रियते। आपः। वै। इदम्। अग्ने। सलिलम्। आसीत्। सः। एताम्। प्रजाप-
तिरिति प्रजा—पतिः। प्रथमाम्। चितिम्। अपश्यत्। ताम्। उपेति। अधत्त। तत्। इयम्।
अभवत्। तम्। विश्वकर्मेति विश्व—कर्मा। अब्रवीत्। उपेति। त्वा। एति। अयानि। इति।
न। इह। लोकः। अस्ति। इति। १९ (५०) ॥ [१९] ॥ अब्रवीत्। सः। एताम्। द्वितीयाम्।
चितिम्। अपश्यत्। ताम्। उपेति। अधत्त। तत्। अन्तरिक्षम्। अभवत्। सः। यज्ञः।
प्रजापतिमिति प्रजा—पतिम्। अब्रवीत्। उपेति। त्वा। एति। अयानि। इति। न। इह।
लोकः। अस्ति। इति। अब्रवीत्। सः। विश्वकर्माणमिति विश्व—कर्माणम्। अब्रवीत्। उपेति।
त्वा। एति। अयानि। इति। केन। मा। उपैष्यसीत्युप—ऐष्यसि। इति। दिश्याभिः। इति।

अब्रवीत्। तम्। दिश्याभिः। उपैदित्युप—ऐत्। ताः। उपेति। अधत्त। ताः। दिशः। २० (५०)
 ॥ [२०] ॥ अभवन्न। सः। परमेष्ठी। प्रजापतिमिति प्रजा—पतिम्। अब्रवीत्। उपेति। त्वा।
 एति। अयानि। इति। न। इह। लोकः। अस्ति। इति। अब्रवीत्। सः। विश्वकर्माणमिति विश्व—
 कर्माणम्। च। यज्ञम्। च। अब्रवीत्। उपेति। वाम्। एति। अयानि। इति। न। इह। लोकः।
 अस्ति। इति। अब्रूताम्। सः। एताम्। तृतीयां। चितिम्। अपश्यत्। ताम्। उपेति। अधत्त।
 तत्। असौ। अभवत्। सः। आदित्यः। प्रजापतिमिति प्रजा—पतिम्। अब्रवीत्। उपेति। त्वा।
 २१ (५०) ॥ [२१] ॥ एति। अयानि। इति। न। इह। लोकः। अस्ति। इति। अब्रवीत्। सः।
 विश्वकर्माणमिति विश्व—कर्माणम्। च। यज्ञम्। च। अब्रवीत्। उपेति। वाम्। एति। अयानि।
 इति। न। इह। लोकः। अस्ति। इति। अब्रूताम्। सः। परमेष्ठिनम्। अब्रवीत्। उपेति। त्वा।
 एति। अयानि। इति। केन। मा। उपैष्यसीत्युप—ऐष्यसि। इति। लोकंपृणयेति लोकं—पृण्या।
 इति। अब्रवीत्। तम्। लोकंपृणयेति लोकं—पृण्या। उपैदित्युप—ऐत्। तस्मात्। अयातया—
 मीत्ययात—याम्नी। लोकंपृणोति लोकं—पृणा। अयातयामेत्ययात—यामा। हि। असौ। २२
 (५०) ॥ [२२] ॥ आदित्यः। तान्। ऋषयः। अब्रुवन्न। उपेति। वः। एति। अयाम्। इति।
 केन। नः। उपैष्यथेत्युप—ऐष्यथ। इति। भूम्ना। इति। अब्रुवन्न। तान्। द्वाभ्याम्। चितीभ्या—
 मिति चिति—भ्याम्। उपायन्नित्युप—आयन्न। सः। पञ्चचितीक इति पञ्च—चितीकः। समिति।
 अपद्यत्। यः। एवम्। विद्वान्। अग्निम्। चिनुते। भूयान्। एव। भवति। अभीति। इमान्।
 लोकान्। जयति। विदुः। एनम्। देवाः। अथो इति। एतासाम्। एव। देवतानाम्। सायुज्यम्।
 गच्छति ॥ [२३] ॥

(तमसा ऽऽदित्यो ऽस्तीति दिश आदित्यः प्रजापतिमब्रवीदुप त्वा ऽसौ पञ्चचत्वारिंशच्च)

॥ ५ ॥

★

वयः। वै। अग्निः। यत्। अग्निचिदित्यग्नि—चित्। पत्विणः। अश्नीयात्। तम्। एव।
 अग्निम्। अद्यात्। आर्तिम्। एति। ऋच्छेत्। सव्वथ्सरमिति सं—वथ्सरम्। व्रतम्। चरेत्।
 सव्वथ्सरमिति सं—वथ्सरम्। हि। व्रतम्। न। अतीति। पशुः। वै। एषः। यत्। अग्निः।
 हिनस्ति। खलु। वै। तम्। पशुः। यः। एनम्। पुरस्तात्। प्रत्यञ्चम्। उपचरतीत्युप—चरति।

तस्मात्। पश्चात्। प्राङ्। उपचर्य इत्युप—चर्यः। आत्मनः। अहिंसायै। तेजः। असि।
 तेजः। मे। यच्छ। पृथिवीम्। यच्छ। २४ (५०) ॥ [२४] ॥ पृथिव्यै। मा। पाहि। ज्योतिः।
 असि। ज्योतिः। मे। यच्छ। अन्तरिखम्। यच्छ। अन्तरिखात्। मा। पाहि। सुवः। असि।
 सुवः। मे। यच्छ। दिवम्। यच्छ। दिवः। मा। पाहि। इति। आह। एताभिः। वै। इमे। लोकाः।
 विधृता इति वि—धृताः। यत्। एताः। उपदधातीत्युप—दधाति। एषाम्। लोकानाम्। विधृत्या
 इति वि—धृत्यै। स्वयमातृणा इति स्वयं—आतृणाः। उपधायेत्युप—धाय। हिरण्येष्टका इति
 हिरण्य—इष्टकाः। उपेति। दधाति। इमे। वै। लोकाः। स्वयमातृणा इति स्वयं—आतृणाः।
 ज्योतिः। हिरण्यम्। यत्। स्वयमातृणा इति स्वयं—आतृणाः। उपधायेत्युप—धाय। २५
 (५०) ॥ [२५] ॥ हिरण्येष्टका इति हिरण्य—इष्टकाः। उपदधातीत्युप—दधाति। इमान्। एव।
 एताभिः। लोकान्। ज्योतिष्मतः। कुरुते। अथो इति। एताभिः। एव। अस्मै। इमे। लोकाः।
 प्रेति। भान्ति। याः। ते। अग्ने। सूर्ये। रुचः। उद्यत इत्युत्—यतः। दिवम्। आतन्वन्तीत्या—
 तन्वन्ति। रश्मिभिरिति रश्मि—भिः॥ ताभिः। सर्वाभिः। रुचे। जनाय। नः। कृधि॥ याः।
 वः। देवाः। सूर्ये। रुचः। गोषु। अश्वेषु। याः। रुचः॥ इन्द्राग्नी इतीन्द्र—अग्नी। ताभिः।
 सर्वाभिः। रुचम्। नः। धत्त। बृहस्पते॥ रुचम्। नः। धेहि। २६ (५०) ॥ [२६] ॥ ब्राह्मणेषु।
 रुचम्। राजस्विति राज—सु। नः। कृधि॥ रुचम्। विश्वेषु। शूद्रेषु। मयि। धेहि। रुचा।
 रुचम्॥ द्वेधा। वै। अग्निम्। चिक्यानस्य। यशः। इन्द्रियम्। गच्छति। अग्निम्। वा। चितम्।
 ईजानम्। वा। यत्। एताः। आहुतीरित्या—हुतीः। जुहोति। आत्मन्। एव। यशः। इन्द्रियम्।
 धत्ते। ईश्वरः। वै। एषः। आर्तिम्। आर्तोरित्या—अर्तोः। यः। अग्निम्। चिन्वन्। अधिका-
 मतीत्यधि—क्रामति। तत्। त्वा। यामि। ब्रह्मणा। वन्दमानः। इति। वारुण्या। ऋचा। २७
 (५०) ॥ [२७] ॥ जुहुयात्। शान्तिः। एव। एषा। अग्नेः। गुप्तिः। आत्मनः। हविष्कृत इति
 हविः—कृतः। वै। एषः। यः। अग्निम्। चिनुते। यथा। वै। हविः। स्कन्दति। एवम्। वै। एषः।
 स्कन्दति। यः। अग्निम्। चित्वा। स्त्रियम्। उपैतीत्युप—एति। मैत्रावरुण्येति मैत्रा—वरुण्या।
 आमिख्ण्या। यजेत। मैत्रावरुणतामिति मैत्रा—वरुणताम्। एव। उपेति। एति। आत्मनः।
 अस्कन्दाय। यः। वै। अग्निम्। ऋतुस्थामित्यृतु—स्थाम्। वेद। ऋतुर्ऋतुरित्यृतुः—ऋतुः।

अस्मै । कल्पमानः । एति । प्रतीति । एव । तिष्ठति । सव्वत्सर इति सं—वत्सरः । वै । अग्निः ।
 २८ (५०) ॥ [२८] ॥ ऋतुस्था इत्यृतु—स्थाः । तस्य । वसन्तः । शिरः । ग्रीष्मः । दक्षिणः ।
 पर्वः । वर्षाः । पुच्छम् । शरत् । उत्तर इत्युत्तर—तरः । पर्वः । हेमन्तः । मर्द्धम् । पूर्वपर्व
 इति पूर्व—पर्वः । चितयः । अपरपर्व इत्यपर—पर्वः । पुरीषम् । अहोरात्राणीत्यहः—
 रात्राणि । इष्टकाः । एषः । वै । अग्निः । ऋतुस्था इत्यृतु—स्थाः । यः । एवम् । वेद । ऋतुरऋ-
 तुरित्यृतुः—ऋतुः । अस्मै । कल्पमानः । एति । प्रतीति । एव । तिष्ठति । प्रजापतिरिति प्रजा—
 पतिः । वै । एतम् । ज्यैष्ठ्यकाम इति ज्यैष्ठ्य—कामः । नीति । अधत्त । ततः । वै । सः । ज्यैष्ठ्यम् ।
 अगच्छत् । यः । एवम् । विद्वान् । अग्निम् । चिनुते । ज्यैष्ठ्यम् । एव । गच्छति ॥ [२९] ॥

(पृथिवीयच्छ यथ स्वयमातृणा उपधाय धेह्यु चा ऽग्निं श्रिनुते त्रीणि च)

॥ ६ ॥

★

यत् । आकूतादित्या—कूतात् । समसुस्रोदिति सं—असुस्रोत् । हृदः । वा । मनसः । वा ।
 संभृतमिति सं—भृतम् । चर्षुषः । वा ॥ तम् । अनु । प्रेति । इहि । सुकृतस्येति सु—कृतस्य ।
 लोकम् । यत्र । ऋषयः । प्रथमजा इति प्रथम—जाः । ये । पुराणाः ॥ एतम् । सधस्थेति सध—
 स्थ । परीति । ते । ददामि । यम् । आवहादित्या—वहात् । शेवधिमिति शेव—धिम् । जातवेदा
 इति जात—वेदाः ॥ अन्वागन्तेत्यनु—आगन्ता । यज्ञपतिरिति यज्ञ—पतिः । वः । अत्र । तम् ।
 स्म । जानीत । परमे । व्योमन्निति वि—ओमन्न ॥ जानीतात् । एनम् । परमे । व्योमन्निति वि—
 ओमन्न । देवाः । सधस्था इति सध—स्थाः । विद । रूपम् । अस्य ॥ यत् । आगच्छादित्या—
 गच्छात् । ३० (५०) ॥ [३०] ॥ पथिभिरिति पथि—भिः । देवयानैरिति देव—यानैः । इष्टा-
 पूर्ते इतीष्टा—पूर्ते । कृणुतात् । आविः । अस्मै ॥ सम् । प्रेति । च्यवदध्वम् । अन्विति । सम् ।
 प्रेति । यात् । अग्ने । पथः । देवयानानिति देव—यानान् । कृणुदध्वम् ॥ अस्मिन्न । सधस्थ इति
 सध—स्थे । अधीति । उत्तरस्मिन्नित्युत्तर—स्मिन्न । विश्वे । देवाः । यजमानः । च । सीदत ॥
 प्रस्तरेणेति प्र—स्तरेण । परिधिनेति परि—धिना । सुचा । वेद्या । च । बरुहिषा ॥ ऋचा । इमम् ।
 यज्ञम् । नः । वह । सुवः । देवेषु । गन्तवे ॥ यत् । इष्टम् । यत् । परादानमिति परा—दानम् ।
 यत् । दत्तम् । या । च । दक्षिणा ॥ तत् । ३१ (५०) ॥ [३१] ॥ अग्निः । वैश्वकर्मण इति वैश्व—

कर्मणः । सुवः । देवेषु । नः । दधत् ॥ येन । सहस्रम् । वहसि । येन । अग्ने । सर्ववेदसमिति सर्व—
वेदसम् ॥ तेन । इमम् । यज्ञम् । नः । वह । सुवः । देवेषु । गन्तवे ॥ येन । अग्ने । दर्विणाः ।
युक्ताः । यज्ञम् । वहन्ति । ऋत्विजः ॥ तेन । इमम् । यज्ञम् । नः । वह । सुवः । देवेषु । गन्तवे ॥
येन । अग्ने । सुकृत इति सु—कृतः । पथा । मधोः । धाराः । व्यानशुरिति वि—आनशुः ॥ तेन ।
इमम् । यज्ञम् । नः । वह । सुवः । देवेषु । गन्तवे ॥ यत्र । धाराः । अनपेता इत्यनप—इताः ।
मधोः । घृतस्य । च । याः ॥ तत् । अग्निः । वैश्वकर्मण इति वैश्व—कर्मणः । सुवः । देवेषु । नः ।
दधत् ॥ [३२] ॥

(आगच्छात् तद् व्यानशु स्तेनेमय्यज्ञं नो वह सुवर्देवेषु गन्तवे चतुर्दश च)

॥ ७ ॥

याः । ते । अग्ने । समिध इति सं—इधः । यानि । धाम । या । जिह्वा । जातवेद इति जात—
वेदः । यः । अर्चिः ॥ ये । ते । अग्ने । मेडयः । ये । इन्द्रवः । तेभिः । आत्मानम् । चिनुहि । प्रजान—
न्निति प्र—जानन्न ॥ उथ्सन्नयज्ञ इत्युथ्सन्न—यज्ञः । वै । एषः । यत् । अग्निः । किम् । वा । अह ।
एतस्य । क्रियते । किम् । वा । न । यत् । वै । अदध्वर्युः । अग्नेः । चिन्वन्न । अन्तरेतीत्यन्तः—
एति । आत्मनः । वै । तत् । अन्तः । एति । याः । ते । अग्ने । समिध इति सं—इधः । यानि ।
३३ (५०) ॥ [३३] ॥ धाम । इति । आह । एषा । वै । अग्नेः । स्वयंचितिरिति स्वयं—चितिः ।
अग्निः । एव । तत् । अग्निम् । चिनोति । न । अदध्वर्युः । आत्मनः । अन्तः । एति । चतस्रः ।
आशाः । प्रेति । चरन्तु । अग्नयः । इमम् । नः । यज्ञम् । नयतु । प्रजानन्निति प्र—जानन्न ॥
घृतम् । पिन्वन्न । अजरम् । सुवीरमिति सु—वीरम् । ब्रह्म । समिदिति सं—इत् । भवति । आहु—
तीनामित्या—हुतीनाम् ॥ सुवर्गायेति सुवः—गाय । वै । एषः । लोकाय । उपेति । धीयते । यत् ।
कूर्मः । चतस्रः । आशाः । प्रेति । चरन्तु । अग्नयः । इति । आह । ३४ (५०) ॥ [३४] ॥ दिशः ।
एव । एतेन । प्रेति । जानाति । इमम् । नः । यज्ञम् । नयतु । प्रजानन्निति प्र—जानन्न । इति ।
आह । सुवर्गस्येति सुवः—गस्य । लोकस्य । अभिनीत्या इत्यभि—नीत्यै । ब्रह्म । समिदिति
सं—इत् । भवति । आहुतीनामित्या—हुतीनाम् । इति । आह । ब्रह्मणा । वै । देवाः । सुवर्गमिति
सुवः—गम् । लोकम् । आयन्न । यत् । ब्रह्मण्वत्येति ब्रह्मण—वत्या । उपदधातीत्युप—दधाति ।

ब्रह्मणा । ए॒व । तत् । यज॑मानः । सु॒वर्ग॑मिति॒ सु॒वः—गम् । लो॒कम् । ए॒ति । प्र॒जाप॑तिरिति॒ प्र॒जा—
प॒तिः । वै । ए॒षः । यत् । अ॒ग्निः । तस्य॑ । प्र॒जा इति॑ प्र—जाः । प॒शवः॑ । छन्दा॑श्सि । रू॒पम् ।
सर्वान् । वर्णान् । इष्ट॑कानाम् । कुर्या॑त् । रू॒पेण॑ । ए॒व । प्र॒जामि॑ति प्र—जाम् । प॒शून् । छन्दा॑श्सि ।
अवे॑ति । रु॒न्धे । अथो॑ इति॒ । प्र॒जाभ्य॑ इति॒ प्र—जाभ्यः॑ । ए॒व । ए॒नम् । प॒शुभ्य॑ इति॒ प॒शु—भ्यः॑ ।
छन्दा॑भ्य॒ इति॒ छन्दः—भ्यः॑ । अ॒वरु॑द्ध्येत्यव—रुद्ध्य॑ । चि॒नुते ॥ [३५] ॥

(यान्य ग्रय इत्याहे ष्टकानां षोडश च)

॥ ८ ॥

★

मयि॑ । गृ॒ह्णामि॑ । अ॒ग्ने॑ । अ॒ग्निम् । रा॒यः । पोषा॑य । सु॒प्रजा॑स्त्वायेति॒ सु॒प्रजाः—त्वाय॑ । सु॒वी—
र्याये॑ति सु—वीर्याय॑ ॥ मयि॑ । प्र॒जामि॑ति प्र—जाम् । मयि॑ । व॒र्चः । द॒धामि॑ । अ॒रि॑ष्टाः । स्या॒म ।
त॒नुवा॑ । सु॒वीरा॑ इति॒ सु—वीराः॑ ॥ यः । नः । अ॒ग्निः । पि॒तरः॑ । ह॒थि॑स्वेति॒ ह॒त—सु । अ॒न्तः ।
अम॑र्त्यः । म॒र्त्यान् । आ॒वि॒वेशे॑त्या—वि॒वेश॑ ॥ तम् । आ॒त्मन् । प॒रीति॑ । गृ॒ह्णी॑महे । व॒यम् । मा ।
सः । अ॒स्मान् । अ॒वहा॑येत्यव—हाय॑ । पे॒रिति॑ । गा॒त् ॥ यत् । अ॒ध्व॒र्युः । आ॒त्मन् । अ॒ग्निम् ।
अ॒गृही॑त्वा । अ॒ग्निम् । चि॒नुया॑त् । यः । अ॒स्य । स्वः । अ॒ग्निः । तम् । अ॒पीति॑ । ३६ (५०)
॥ [३६] ॥ यज॑मानाय । चि॒नुया॑त् । अ॒ग्निम् । ख॒लु । वै । प॒शवः॑ । अ॒नु । उ॒पेति॑ । तिष्ठ॑न्ते । अ॒प—
क्रामु॑का इत्य॒प—क्रामु॑काः । अ॒स्मात् । प॒शवः॑ । स्युः । मयि॑ । गृ॒ह्णामि॑ । अ॒ग्ने॑ । अ॒ग्निम् । इति॑ ।
आ॒ह । आ॒त्मन् । ए॒व । स्वम् । अ॒ग्निम् । दा॒धार । न । अ॒स्मात् । प॒शवः॑ । अ॒पेति॑ । क्रा॒मन्ति॑ ।
ब्रह्म॑वादि॒न इति॑ ब्रह्म—वादि॒नः । व॒दन्ति॑ । यत् । मृ॒दा । च । आ॒पः । च । अ॒ग्नेः । अ॒नाद्य॑म् । अथ॑ ।
कस्मा॑त् । मृ॒दा । च । अ॒द्भिरि॑त्य॒त्—भिः । च । अ॒ग्निः । ची॒यते॑ । इति॑ । यत् । अ॒द्भिरि॑त्य॒त्—
भिः । स॒य्यौती॑ति॒ सं—यौति॑ । ३७ (५०) ॥ [३७] ॥ आ॒पः । वै । सर्वाः॑ । दे॒वताः॑ । दे॒वता॑भिः ।
ए॒व । ए॒नम् । स॒मिति॑ । सृ॒जति॑ । यत् । मृ॒दा । चि॒नोति॑ । इ॒यम् । वै । अ॒ग्निः । वै॒श्वान॑रः । अ॒ग्निना॑ ।
ए॒व । तत् । अ॒ग्निम् । चि॒नोति॑ । ब्रह्म॑वादि॒न इति॑ ब्रह्म—वादि॒नः । व॒दन्ति॑ । यत् । मृ॒दा । च ।
अ॒द्भिरि॑त्य॒त्—भिः । च । अ॒ग्निः । ची॒यते॑ । अथ॑ । कस्मा॑त् । अ॒ग्निः । उ॒च्यते॑ । इति॑ । यत् ।
छन्दा॑भिरिति॒ छन्दः—भिः । चि॒नोति॑ । अ॒ग्नयः॑ । वै । छन्दा॑श्सि । तस्मा॑त् । अ॒ग्निः । उ॒च्यते॑ ।
अथो॑ इति॒ । इ॒यम् । वै । अ॒ग्निः । वै॒श्वान॑रः । यत् । ३८ (५०) ॥ [३८] ॥ मृ॒दा । चि॒नोति॑ ।

तस्मात्। अग्निः। उच्यते। हिरण्येष्टका इति हिरण्य—इष्टकाः। उपेति। दधाति। ज्योतिः। वै। हिरण्यम्। ज्योतिः। एव। अस्मिन्न। दधाति। अथो इति। तेजः। वै। हिरण्यम्। तेजः। एव। आत्मन्। धत्ते। यः। वै। अग्निम्। सर्वतोमुखमिति सर्वतः—मुखम्। चिनुते। सर्वासु। प्रजास्विति प्र—जासु। अन्नम्। अत्ति। सर्वाः। दिशः। अभीति। जयति। गायत्रीम्। पुरस्तात्। उपेति। दधाति। त्रिष्टुभम्। दख्खिणतः। जगतीम्। पश्चात्। अनुष्टुभमित्यनु—स्तुभम्। उत्तरत इत्युत्—तरतः। पङ्क्तिम्। मद्ध्ये। एषः। वै। अग्निः। सर्वतोमुख इति सर्वतः—मुखः। तम्। यः। एवम्। विद्वान्। चिनुते। सर्वासु। प्रजास्विति प्र—जासु। अन्नम्। अत्ति। सर्वाः। दिशः। अभीति। जयति। अथो इति। दिशि। एव। दिशम्। प्रेति। वयति। तस्मात्। दिशि। दिक्। प्रोतेति प्र—उता ॥ [३९] ॥

(अपिसंय्यौतिवैश्वानरो यदेष वैपञ्चविंशतिश्च)

॥ ९ ॥

★

प्रजापतिरिति प्रजा—पतिः। अग्निम्। असृजत्। सः। अस्मात्। सृष्टः। प्राङ्। प्रेति। अद्रवत्। तस्मै। अश्वम्। प्रतीति। आस्यत्। सः। दख्खिणा। एति। अवर्तत्। तस्मै। वृष्णिम्। प्रतीति। आस्यत्। सः। प्रत्यङ्। एति। अवर्तत्। तस्मै। ऋषभम्। प्रतीति। आस्यत्। सः। उदङ्। एति। अवर्तत्। तस्मै। बस्तम्। प्रतीति। आस्यत्। सः। ऊर्ध्वः। अद्रवत्। तस्मै। पुरुषम्। प्रतीति। आस्यत्। यत्। पशुशीर्षाणीति पशु—शीर्षाणि। उपदधातीत्युप—दधाति। सर्वतः। एव। एनम्। ४० (५०) ॥ [४०] ॥ अवरुद्धेत्यव—रुद्धम्। चिनुते। एताः। वै। प्राणभृत् इति प्राण—भृत्। चख्षुष्मतीः। इष्टकाः। यत्। पशुशीर्षाणीति पशु—शीर्षाणि। यत्। पशुशीर्षाणीति पशु—शीर्षाणि। उपदधातीत्युप—दधाति। ताभिः। एव। यजमानः। अमुष्मिन्। लोके। प्रेति। अनिति। अथो इति। ताभिः। एव। अस्मै। इमे। लोकाः। प्रेति। भान्ति। मृदा। अभिलिप्येत्यभि—लिप्यम्। उपेति। दधाति। मेद्ध्यत्वायेति मेद्ध्य—त्वायम्। पशुः। वै। एषः। यत्। अग्निः। अन्नम्। पशवः। एषः। खलु। वै। अग्निः। यत्। पशुशीर्षाणीति पशु—शीर्षाणि। यम्। कामयेत्। कनीयः। अस्य। अन्नम्। ४१ (५०) ॥ [४१] ॥ स्यात्। इति। सन्तरामिति सं—तराम्। तस्य। पशुशीर्षाणीति पशु—शीर्षाणि। उपेति।

द॒द्ध्यात् । कनी॑यः । ए॒व । अ॒स्य । अन्न॑म् । भ॒वति॑ । यम् । का॒मये॑त । स॒माव॑त् । अ॒स्य । अन्न॑म् ।
स्यात् । इति॑ । म॒द्ध्यातः॑ । तस्य॑ । उपेति॑ । द॒द्ध्यात् । स॒माव॑त् । ए॒व । अ॒स्य । अन्न॑म् । भ॒वति॑ ।
यम् । का॒मये॑त । भूयः॑ । अ॒स्य । अन्न॑म् । स्यात् । इति॑ । अन्ते॑षु । तस्य॑ । व्यु॒दूह्येति॑ वि—उ॒दूह्य॑ ।
उपेति॑ । द॒द्ध्यात् । अ॒न्ततः॑ । ए॒व । अ॒स्मै । अन्न॑म् । अवेति॑ । रु॒न्धे । भूयः॑ । अ॒स्य । अन्न॑म् ।
भ॒वति॑ ॥ [४२] ॥

(ए॒न म॒स्यान्नं॑ भूयोऽस्याऽन्नं॑ भवति)

॥ १० ॥

★

स्ते॒गान् । द॒ष्ट्राभ्या॑म् । म॒ण्डूका॑न् । जं॒भ्येभिः॑ । आ॒द॒काम् । खा॒देन॑ । ऊ॒र्जम् । स॒सू॒देनेति॑
सं—सू॒देन॑ । अ॒रण्य॑म् । जा॒म्बीले॑न । मृ॒दम् । ब॒र्स्वेभिः॑ । शर्क॑राभिः । अ॒व॒काम् । अ॒व॒काभिः ।
शर्क॑राम् । उ॒थ्सा॒देनेत्यु॑त्—सा॒देन॑ । जि॒ह्वाम् । अ॒व॒क्र॒न्देनेत्य॑व—क्र॒न्देन॑ । तालु॑म् । सर॑स्वतीम् ।
जि॒ह्वाग्रे॑णेति॑ जि॒ह्वा—अ॒ग्रेण॑ ॥ [४३] ॥

(स्ते॒गान् द्वाविंश॑तिः)

॥ ११ ॥

★

वा॒जम् । ह॒नूभ्या॑मिति॑ ह॒नु—भ्या॑म् । अ॒पः । आ॒स्येन॑ । आ॒दि॒त्यान् । श्मश्रु॑भिरिति॑ श्मश्रु—
भिः । उ॒प॒या॒ममि॑त्यु॒प—या॒मम् । अ॒धरे॑ण । ओ॒ष्ठेन॑ । सत् । उ॒त्तरे॑णेत्यु॒त्—तरे॑ण । अ॒न्तरे॑ण ।
अ॒नू॒का॒शमि॑त्यु॒नु—का॒शम् । प्र॒का॒शेनेति॑ प्र—का॒शेन॑ । बा॒ह्यम् । स्त॒नयि॑तुम् । नि॒र्बा॒धेनेति॑ निः—
बा॒धेन॑ । सू॒र्याग्नी॑ इति॑ सू॒र्य—अ॒ग्नी । च॒र॒षुभ्या॑मिति॑ च॒र॒षुः—भ्या॑म् । वि॒द्युता॑विति॑ वि—द्यु॒तौ ।
क॒नान॑काभ्याम् । अ॒शनि॑म् । म॒स्तिष्के॑ण । ब॒लम् । म॒ज्जभि॑रिति॑ म॒ज्ज—भिः ॥ [४४] ॥

(वा॒जं पञ्चविंश॑तिः)

॥ १२ ॥

★

कूर्मा॑न् । श॒फैः । अ॒च्छला॑भिः । क॒पि॒ञ्जला॑न् । सा॒म । कु॒ष्ठिका॑भिः । ज॒वम् । ज॒ङ्घाभिः॑ ।
अ॒ग॒दम् । जा॒नुभ्या॑मिति॑ जा॒नु—भ्या॑म् । वी॒र्य॑म् । कु॒हाभ्या॑म् । भ॒यम् । प्र॒चा॒लाभ्या॑मिति॑

प्र—चा॒लाभ्या॑म्। गु॒हा॑। उ॒प॒प॒र॒खाभ्या॑मित्यु॒प—प॒र॒खाभ्या॑म्। अ॒श्विनौ॑। अ॒श॒सा॑भ्याम्।
अदि॑तिम्। शी॒र्ष्णा॑। नि॒र॒ऋ॒तिमि॒ति निः—ऋ॒तिम्। नि॒र्जा॑ल्मके॒नेति॒ निः—जा॒ल्मके॒न। शी॒र्ष्णा॑
॥ [४५] ॥

(कूर्मान्त्रयोविंशतिः)

॥ १३ ॥

★

योक्त्र॑म्। गृ॒द्धा॑भिः। यु॒गम्। आ॒न॒ते॒नेत्या—न॒तेन॒। चि॒त्तम्। म॒न्या॑भिः। स॒ङ्घो॒शानि॑ति
सं—क्रो॒शान्। प्रा॒णैरि॑ति प्र—अ॒नैः। प्र॒का॒शेने॑ति प्र—का॒शेन॑। त्वच॑म्। प॒रा॒का॒शेने॑ति प॒रा—
का॒शेन॑। अ॒न्तरा॑म्। म॒शका॑न्। के॒शैः। इ॒न्द्रम्। स्व॒प॒सेति॑ सु—अ॒प॒सा। व॒हेन॑। बृ॒ह॒स्पति॑म्।
श॒कु॒निसा॑देनेति श॒कु॒नि—सा॑देन॑। रथ॑म्। उ॒ष्णिहा॑भिः ॥ [४६] ॥

(योक्त्र मेकविंशतिः)

॥ १४ ॥

★

मि॒त्रावरु॑णा॒विति॑ मि॒त्रा—वरु॑णौ। श्रो॒णी॑भ्या॒मिति॑ श्रो॒णि—भ्या॑म्। इ॒न्द्रा॒ग्नी इती॑न्द्र—अ॒ग्नी।
शि॒ख॒ण्डाभ्या॑म्। इ॒न्द्रा॒बृ॒ह॒स्पती॑ इती॒न्द्रा—बृ॒ह॒स्पती॑। ऊ॒रुभ्या॑मित्यू॒रु—भ्या॑म्। इ॒न्द्रा॒विष्णू॑
इती॒न्द्रा—विष्णू॑। अ॒ष्टीव॑द्भ्या॒मित्य॑ष्टीवत्—भ्या॑म्। स॒वि॒तार॑म्। पु॒च्छेन॑। ग॒न्ध॒र्वान्। शे॒पेन॑।
अ॒प्सर॑सः। मु॒ष्काभ्या॑म्। प॒र्व॒मा॒नम्। पा॒युना॑। प॒वि॒त्रम्। पो॒त्रा॑भ्याम्। आ॒क्र॒म॒णमि॒त्या—
क्र॒म॒णम्। स्थू॒राभ्या॑म्। प्र॒ति॒क्र॒म॒णमि॒ति प्रति॑—क्र॒म॒णम्। कु॒ष्ठा॑भ्याम् ॥ [४७] ॥

(मित्रावरुणौ द्वाविंशतिः)

॥ १५ ॥

★

इ॒न्द्रस्य॑। क्रो॒डः। अदि॑त्यै। पा॒ज॒स्य॑म्। दि॒शाम्। ज॒त्रवः॑। जी॒मू॒तान्। हृ॒दयौ॒प॒शाभ्या॑-
मि॒ति हृ॒दय—औ॒प॒शाभ्या॑म्। अ॒न्तरि॑ख्मम्। पु॒रि॒तता॑। न॒भः। उ॒द॒र्येण॑। इ॒न्द्रा॒णीम्। प्ली॒हा।
व॒ल्मीका॑न्। क्लो॒म्ना। गि॒रीन्। प्ला॒शिभि॑रिति प्ला॒शि—भिः। स॒मु॒द्रम्। उ॒द॒रेण॑। वै॒श्वान॑रम्।
भ॒स्मना ॥ [४८] ॥

(इन्द्रस्य द्वाविंशतिः)

॥ १६ ॥

★

पूष्णः। वनिष्ठुः। अन्धाहेरित्यन्ध—अहेः। स्थूरगुदेति स्थूर—गुदा। सर्पान्। गुदाभिः।
ऋतून्। पृष्टीभिरिति पृष्टि—भिः। दिवम्। पृष्ठेन। वसूनाम्। प्रथमा। कीकसा। रुद्राणाम्।
द्वितीया। आदित्यानाम्। तृतीया। अङ्गिरसाम्। चतुर्थी। साङ्ख्यानाम्। पञ्चमी। विश्वेषाम्।
देवानाम्। षष्ठी ॥ [४९] ॥

(पूष्णश्चतुर्विंशतिः)

॥ १७ ॥

★

ओजः। ग्रीवाभिः। निर्ऋतिमिति निः—ऋतिम्। अस्थभिरित्यस्थ—भिः। इन्द्रम्। स्वप-
सेति सु—अपसा। वह्नेन। रुद्रस्य। विचल इति वि—चलः। स्कन्धः। अहोरात्रयोरित्यहः—
रात्रयोः। द्वितीयः। अर्द्धमासानामित्यर्द्ध—मासानाम्। तृतीयः। मासाम्। चतुर्थः। ऋतूनाम्।
पञ्चमः। सव्वथसरस्येति सं—वथसरस्य। षष्ठः ॥ [५०] ॥

(ओजो विंशतिः)

॥ १८ ॥

★

आनन्दमित्या—नन्दम्। नन्दथुना। कामम्। प्रत्यासाभ्यामिति प्रति—आसाभ्याम्।
भयम्। शितीमभ्यामिति शितीम—भ्याम्। प्रशिषमिति प्र—शिषम्। प्रशासाभ्यामिति प्र-
शासाभ्याम्। सूर्याचन्द्रमसाविति सूर्या—चन्द्रमसौ। वृक्याभ्याम्। श्यामशबलाविति श्याम—
शबलौ। मतस्नाभ्याम्। व्युष्टिमिति वि—उष्टिम्। रूपेण। निष्क्रुक्तिमिति नि—क्रुक्तिम्। अरू-
पेण ॥ [५१] ॥

(आनन्दश्चोडश)

॥ १९ ॥

★

अहः। मा॒सेन। रात्रिम्। पीवसा। अपः। यूषेण। घृतम्। रसेन। श्याम्। वसया। दूषी-
काभिः। हादुनिम्। अश्रुभिरित्यश्रु—भिः। पृष्वा॒म्। दिवम्। रूपेण। नख्षत्राणि। प्रतिरूपे-

णेति प्रति—रूपेण। पृथिवीम्। चर्मणा। छवीम्। छव्या। उपाकृतायेत्युप—आकृताय। स्वाहा।
आलब्धायेत्या—लब्धाय। स्वाहा। हुताय। स्वाहा ॥ [५२] ॥

(अहरष्टाविंशतिः)

॥ २० ॥

★

अग्नेः। परवृषतिः। सरस्वत्यै। निपरवृषतिरिति नि—परवृषतिः। सोमस्य। तृतीया।
अपाम्। चतुर्थी। ओषधीनाम्। पञ्चमी। सव्वथसरस्येति सं—वथसरस्य। षष्ठी। मरुताम्।
सप्तमी। बृहस्पतैः। अष्टमी। मित्रस्य। नवमी। वरुणस्य। दशमी। इन्द्रस्य। एकादशी।
विश्वेषाम्। देवानाम्। द्वादशी। द्यावापृथिव्योरिति द्यावा—पृथिव्योः। पार्श्वम्। यमस्य।
पाटूरः ॥ [५३] ॥

(अग्नेरेकान्नत्रिंशतः)

॥ २१ ॥

★

वायोः। परवृषतिः। सरस्वतः। निपरवृषतिरिति नि—परवृषतिः। चन्द्रमसः। तृतीया। नख-
त्राणाम्। चतुर्थी। सवितुः। पञ्चमी। रुद्रस्य। षष्ठी। सर्पाणाम्। सप्तमी। अर्यम्णः। अष्टमी।
त्वष्टुः। नवमी। धातुः। दशमी। इन्द्राण्याः। एकादशी। अदित्यै। द्वादशी। द्यावापृथिव्योरिति
द्यावा—पृथिव्योः। पार्श्वम्। यम्यै। पाटूरः ॥ [५४] ॥

(वायो रष्टाविंशतिः)

॥ २२ ॥

★

पन्थाम्। अनूवृग्भ्यामित्यनूवृक्—भ्याम्। सन्ततिमिति सं—ततिम्। स्नावन्याभ्याम्।
शुकान्। पित्तेन। हरिमाणम्। यक्का। हलीरव्णान्। पापवातेनेति पाप—वातेन। कूशमान्।
शकभिरिति शक—भिः। शवर्तान्। ऊर्वद्धेन। शुनः। विशसनेनेति वि—शसनेन। सर्पान्।
लोहितगन्धेनेति लोहित—गन्धेन। वयांसि। पक्कगन्धेनेति पक्क—गन्धेन। पिपीलिकाः।
प्रशादेनेति प्र—शादेन ॥ [५५] ॥

(पन्थां द्वाविंशतिः)

॥ २३ ॥

★

क्रमैः। अतीति। अक्रीत्। वाजी। विश्वैः। देवैः। यज्ञियैः। सविदान इति सं—विदानः॥
सः। नः। नय। सुकृतस्येति सु—कृतस्य। लोकम्। तस्य। ते। वयम्। स्वधयेति स्व—धया।
मदेम् ॥ [५६] ॥

(क्रमै रष्टादश)

॥ २४ ॥

★

द्यौः। ते। पृष्ठम्। पृथिवी। सधस्थमिति सध—स्थम्। आत्मा। अन्तरिक्षम्। समुद्रः।
योनिः। सूर्यः। ते। चरुषुः। वातः। प्राण इति प्र—अनः। चन्द्रमाः। श्रोत्रम्। मासाः। च।
अर्द्धमासा इत्यर्द्ध—मासाः। च। पर्वाणि। ऋतवः। अङ्गानि। सव्वत्सर इति सं—वत्सरः।
महिमा ॥ [५७] ॥

(द्यौः पञ्चविंशतिः)

॥ २५ ॥

★

अग्निः। पशुः। आसीत्। तेन। अयजन्त। सः। एतम्। लोकम्। अजयत्। यस्मिन्।
अग्निः। सः। ते। लोकः। तम्। जेष्यसि। अथ। अवेति। जिघ्र। वायुः। पशुः। आसीत्।
तेन। अयजन्त। सः। एतम्। लोकम्। अजयत्। यस्मिन्। वायुः। सः। ते। लोकः। तस्मात्।
त्वा। अन्तः। एष्यामि। यदि। न। अवजिघ्रसीत्यव—जिघ्रसि। आदित्यः। पशुः। आसीत्।
तेन। अयजन्त। सः। एतम्। लोकम्। अजयत्। यस्मिन्। आदित्यः। सः। ते। लोकः। तम्।
जेष्यसि। यदि। अवजिघ्रसीत्यव—जिघ्रसि ॥ [५८] ॥

(यस्मिं न्नष्टौ च)

॥ २६ ॥

★

॥ हरिः ॐ ॥

पञ्चमकाण्डे सप्तमः प्रश्नः — पद पाठः — समाप्तः

अनुवाकाः	पञ्चशत्यः
२६	५८

ॐ